

Vold i Nære Relationer – Afsnit 4: Fra bekymring til handling – risikovurdering i praksis

Resumé

En ung kvinde flygter fra sin voldelige partner. Hvor stor er risikoen for, at volden eskalerer, og hvordan laver man en konkret plan for hendes sikkerhed? I denne episode følger vi risikovurdering i praksis med værktøjet SARA-V3 – fra samtalen med den voldsudsatte til en lavpraktisk sikkerhedsplan. Vi hører også, hvorfor strukturerede vurderinger kan være forskellen mellem frygt og frihed.

Medvirkende

- **Vært:** Sidsel Høgh Engqvist (Social- og Boligstyrelsen)
- **Journalist/fortæller:** Anders Guldberg
- **Journalist:** Anette Lilleøre
- **Fremskudt sagsbehandler:** Mette Windfeldt* (Frederiksberg Kommune)
- **Risikovurderingsspecialist:** Pernille Bak (cand.scient.soc.)

*Note: Mette Windfeldt har sidenhen skiftet jobfunktion/arbejdssted.

Sådan læses transskriptionen

- Hver replik angiver navn og rolle (fx “Sidsel Høgh Engqvist (Vært)”).
- *Kursiv markere reportage eller citater fra anden type bånd fx YouTube*

Transskription

Sidsel Høgh Engqvist (Vært)

Du lytter til en podcast om vold i nære relationer. Velkommen til. Mit navn er Sidsel Engqvist, og jeg arbejder med vold i nære relationer for Social- og Boligstyrelsen, som står bag podcasten.

Anders Guldberg (Journalist/fortæller)

Og jeg hedder Anders Guldberg. Serien her er til dig, som sidder som leder i en kommune.

Sidsel Høgh Engqvist (Vært)

Og dig, der sidder som medarbejder og møder borgerne en til en. Ja, faktisk for alle, der ønsker at gøre en forskel og hjælpe med at forhindre vold i nære relationer.

For vold i nære relationer er ikke kun en privatsag, men et socialt problem, der skal opspores, forebygges og handles på, og helst så tidligt som muligt.

Anders Guldberg (Journalist/fortæller)

Det her er fjerde og sidste episode i serien om vold i nære relationer. Og jeg har derfor været ude for at interviewe to personer, der arbejder med risikovurdering. Risikovurdering er altså den proces, der går fra at man har opsporet volden, til man står med en kvalificeret sikkerhedsplan for, hvordan man håndterer en voldsudsats persons sikkerhed. Og for at gøre den her lidt nørdet episode spiselig, jamen så starter vi med en historie, der fint illustrerer, hvor meget det hjælper at have en struktureret tilgang til risikovurderingen. Historien er fortalt af socialrådgiver og fremskudtssagsbehandler Mette Windfeldt.

Mette Windfeldt (Fremskudt sagsbehandler)

En ung kvinde, altså udad til succesfuld, har haft en god stilling, har boet selv i en del år og været i den her relation med ham manden i 4-5 år.

Anders Guldberg (Journalist/fortæller)

En dag sidder socialrådgiver Mette over for en ung kvinde, der har flygtet fra sin voldelige partner. Kvinden fortæller, hvordan hun faldt pladask for manden, der også forguede hende, men kort tid efter begyndte det at ændre sig.

Mette Windfeldt (Fremskudt sagsbehandler)

Det beskriver hun jo ret hurtigt, hvordan han begynder at tale grimt og nedladende til hende og fortælle hende, at hun ikke er noget værd og hun er ikke pæn nok. Hun er ikke tynd nok, hun er nødt til at træne hver dag, hvis hun ligesom skal kunne være flot nok til at være hans kæreste.

Anders Guldberg (Journalist/fortæller)

Kvinden finder også ret hurtigt ud af, at hun ikke er den eneste kvinde i hans liv.

Mette Windfeldt (Fremskudt sagsbehandler)

Hun beskriver selv det der med, at hun ret hurtigt finder ud af, at han er sammen med andre kvinder. Hvor han jo siger til hende, at det er han jo nødt til at være, når ikke hun går så umage nok.

Anders Guldberg (Journalist/fortæller)

Hun kan godt se, at det er helt galt, men når hun går op mod ham, springer han ligesom i luften.

Mette Windfeldt (Fremskudt sagsbehandler)

Og så begynder den fysiske vold, når hun oplever, at hun prøver at sætte en grænse, så begynder han at slå hende.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Grædende og chokeret skynder hun sig væk. Men så begynder han at sende hende røde roser, gaver, undskyldninger og fortæller, hvor meget han elsker hende. Og så starter det ellers forfra. Og sådan går det. Indtil den dag, hvor slagene bliver tungere og flere.

Mette Windfeldt (Fremskudt sagsbehandler)

Kort inden hun tager på krisecenteret, er der en ret voldsom episode, hvor hun egentlig frygter for sit liv.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Kvinden flygter og får en plads på et krisecenter, men nærmest inden de blå og gule mærker er forsvundet igen, tjekker hun ud. Personale på krisecenteret er voldsomt bekymrede for kvindens situation, så de retter henvendelse til kommunen. En henvendelse, der lander på Mette Windfeldt's skrivebord.

Mette Windfeldt (Fremskudt sagsbehandler)

De beskriver, at de ikke vurderer, at det er sikkert for hende at tage tilbage igen. Og så får jeg fat i hende telefonisk, og hun er hjemme hos familiemedlemmer og er helt vildt bange. Og får egentlig talt med hende om, at hvis hun rigtig skal være i sikkerhed, så er det nok et krisecenter. Så bliver hun indskrevet på et nyt krisecenter.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

På det nye krisecenter bryder kvinden endelig med manden, og det bliver vendepunktet for hende. Hun flytter ind i en ny lejlighed, en lejlighed, som manden ikke ved, hvor er. Mette Windfeldt vurderer, at der er styr på den akutte situation. Indtil, ja.

Mette Windfeldt (Fremskudt sagsbehandler)

Og efter en måneds tid eller sådan noget, så fortæller hun så, at hun har haft lukket voldsøger ind i sin lejlighed igen, fordi det lykkedes ham at opspore hende.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Kvinden fortæller Mette, at hun har haft kontakt med manden, og det får Mette til at sætte gang i systemet. For hvor stor er risikoen for, at kvinden vil blive udsat for vold igen?

Mette Windfeldt (Fremskudt sagsbehandler)

Når hun så begynder at lukke ham ind igen, havde vi egentlig et behov for at få lavet en risikovurdering.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

En risikovurdering, ja. Der skal udarbejdes en plan for kvindens fortsatte sikkerhed. Og nu stopper jeg lige op, for det kommer til at blive lidt nørdet. For et af de værktøjer, som Mette Windfeldt bruger til at risikovurdere, hedder SARA-V3. Der findes en række risikovurderingsværktøjer, men det vi fokuserer på her, og som Mette bruger, er som sagt SARA-V3.

Pernille Bak (Risikovurderingsspecialist)

SARA-V3 står jo egentlig for Spousal Assault Risk Assessment.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Det her er Pernille Bak. Pernille har en baggrund inden for Rigspolitiet og har undervist både efterforskere, sagsbehandlere og kommunale medarbejdere i SARA-V3.

Pernille Bak (Risikovurderingsspecialist)

Og er det risikovurderingsværktøj inden for den her strukturerede professionelle tilgang, man bruger specifikt, når man skal vurdere risikoen for gentagen vold, risikoen for i værste fald drab i sager, hvor der har været vold i nær relation.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Det er forskelligt fra kommune til kommune, hvordan man risikovurderer de her sager om vold i nære relationer.

Pernille Bak (Risikovurderingsspecialist)

Den tilgang, de fleste kommuner nok stadig bruger i dag, det er den tilgang, man kalder den lidt mere ustruktureret tilgang.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Pernille forklarer, at fordelene ved at bruge værktøjer som SARA-V3 er, at man får en mere systematisk kortlægning.

Pernille Bak (Risikovurderingsspecialist)

Vælger man så at implementere et risikovurderingsværktøj som SARA-V3 så får man et værktøj, der hjælper en til at lave den grundige, systematiske kortlægning af alle de risikofaktorer, som forskning peger på er vigtige at vi forholder os til, når vi skal vurdere om et andet menneske er i fare.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

SARA-V3 kan anvendes til at vurdere en sikkerhedssituation, uanset typen af vold. Og så er den helt lavpraktisk, består SARA-V3 af en

Pernille Bak (Risikovurderingsspecialist)

brugermanual og et arbejdsskema. Og det her arbejdsskema, det er altså inddelt i alt seks trin, som medarbejderen ret systematisk skal følge, når man skal lave den bedst mulige vurdering inden for den her strukturerede professionelle tilgang.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Tillad mig kort, at give dig overskrifterne på de her seks trin, som Pernille nævner. 1. Indsamling af grundlæggende sagsoplysninger. 2. Angiv tilstedeværelse af risiko- og sårbarhedsfaktorer. 3. Vurder relevansen af faktorerne. 4. Identificer og beskriv de mest sandsynlige risikoscenarier. 5. anbefale strategier for håndtering af risikoen.

Og 6. Få at tage en samlet vurdering af risikoen. En risikovurdering med SARA-V3 af det øjeblik spillede. Det er derfor vigtigt at nævne, at man skal huske at revurdere risikoen, hvis der kommer nye oplysninger. Men altså, vi kommer ikke til at uddybe alle seks trin. Men sådan lidt overordnet kan man sige, at det handler om at indsamle oplysningerne først. Det absolut vigtigste er en dybdegående, afdækkende samtale med den voldsudsatte.

Pernille Bak (Risikovurderingsspecialist)

Ind imellem kan man jo sidde i en position, hvor man kun har mulighed for at tage en samtale med den voldsudsatte. Og det er altså også godt nok.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Ja, grundpillen er samtalen med den voldsudsatte. Men har man også mulighed for at indsamle informationer fra f.eks. politiet, psykolog, psykiater eller udtalelser fra jobcenter eller skole, hvis der er børn involveret, ja, så får du et mere klart billede af situationen. Men husk, at man ikke behøver sagsdokumenter op til begge ører for at kunne lave en god risikovurdering.

Pernille Bak (Risikovurderingsspecialist)

Vi kan sagtens lave en god risikovurdering, udelukkende på baggrund af den voldsudsattes fortælling om det, hun har været udsat for.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Næste trin er at evaluere den viden, man har fået. Her bruger man igen SARA-V3, for i SARA-V3 er der også en liste med 24 punkter. 24 risikofaktorer, man skal forholde sig til, om er relevante i den her sag, man sidder med.

Pernille Bak (Risikovurderingsspecialist)

Det kan fx være, hvilken type af vold er der til stede i den her sag, og hvordan har den ændret sig over tid? Så det kan jo være, at han eller hun over en årrække måske primært har udsat partneren for psykisk vold. Har bestemt, hvem hun måtte ses med, har været nedværdigende, kontrollerende, isoleret hende osv.

Men nu har han altså også begyndt at blive fysisk. Så nu har han begyndt at tage hårdt fat i hende, også rusket hende, banke hende op ad væggen osv. Det er jo selvfølgelig en eskalering fra psykisk til fysisk vold.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Det smarte ved SARA-V3 er, at den kan bruges indenfor alle typer af vold, lige fra psykisk til digital til seksuel til fysisk. Ja, alle typer af vold i nære relationer. Og de her 24 punkter, de her 24 risikofaktorer, giver et 360 grader overblik over situationen.

For eksempel over hvilke forhold og sårbarheder der er og kan være på spil i voldsudøvers liv.

Pernille Bak (Risikovurderingsspecialist)

Altså har han nogle udfordringer personligt, socialt, psykisk, økonomisk, som er medvirkende til, at han udsætter sin partner for vold? Så her går vi ind og kigger på hans psykosociale problemer. Det kan jo være, at han er blevet fyret for sit arbejde. Det kan være, at han er gået i konkurs med sin virksomhed. Han har det hele taget svært ved at fastholde en uddannelse, fastholde et arbejde, har måske en masse kviklån osv.

Og der ved vi også fra forskningen, at der kan volden blive en måde at kompensere for det tab af værdighed, der kan være forbundet med ikke at have et arbejde. Og det går jo ofte ud over ens nærmeste, ens familie, ens børn måske.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Og den her liste igen med 24 punkter, vi kunne jo næsten kalde det en tjekliste, den ser også ind i den voldsudsattes situation, både mentalt, men også rent fysisk.

Pernille Bak (Risikovurderingsspecialist)

Har hun problemer med den fysiske sikkerhed, hvor hun bor, hvor hun færdes? Det kan være, at hun bor langt ude på landet, med langt til nærmeste nabo. Dårlig belysning, der er en dårlig sikring af vinduer og døre. Vi ved fra historikken, at han har fornemt ved at trænge ind på hendes bopæl. Det kan også være sådan noget som at blive overvåget via GPS. Måske har han installeret forskellige former for apps på hendes telefon, installeret Find My iPhone, så han hele tiden kan se, hvor hun færdes henne, når hun er i det offentlige rum. Måske har han påsat en GPS-tracker på hendes bil. Så sådan noget skal vi også ind og undersøge.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Det her er bare eksempler på nogle af de her mange risikofaktorer, som 24-punkt-listen kommer ind på. Det er lige vigtigt at understrege. Men altså, så efter at der er indsamlet data, og listen er gennemgået, så skal fagpersonen mere

specifikt vurdere de her risikofaktorerers betydning, opstille mulige risikoscenarier og endelig lave en konkret og lavpraktisk sikkerhedsplan.

Jeg skal lige indskyde, at ved grov livstruende vold er det selvfølgelig en vigtig del af sikkerhedsplanen, at risikovurderingsværktøjer som SARA-V3 klæder medarbejderen på til at gå fra mavefornemmelse til at træffe kvalificerede beslutninger og lave gode sikkerhedsplaner.

Og der er lige én ting til, som SARA-V3 er god til. Én ting, som måske ikke er tænkt ind i selve modellen, men som er enormt anvendelig ude i den virkelige verden. Og det er, ja, det kan Mette Windfeldt fortælle om, for Mette brugte netop SARA-V3 i risikovurderingen af kvinden fra før.

Mette Windfeldt (Fremskudt sagsbehandler)

Det vi egentlig gør med dem, det er, at vi sætter os ned og udfylder det, og efterfølgende læser vi det op for dem, hvad det er, vi har noteret ned under de forskellige rubrikker. Jeg tror, det at sidde og få det læst højt, er jo også et spejl på alt det, man har været udsat for, og hvor længe det har stået på. I den her specifikke sag vurderede vi faktisk, at der var et relativt højt risiko for ny vold,

og i værste tilfælde grov vold. Så vi pegede egentlig på, at vi fandt, at hun kun kunne være i sikkerhed på et krisecenter, både på baggrund af hans voldshistorik og det faktum, at han havde opsøgt hende, og egentlig også fordi vi vurderede, at hun havde nogle sårbarhedsfaktorer, der gjorde, at hun ikke for nuværende var i stand til at varetage egen sikkerhed. Hun var bange for, at kom han ind og afsone, så havde han ligesom sagt til hende, når han kom ud igen, så skulle han nok finde hende, eller så skulle han nok finde familien.

Så man kan sige, at det, Sarve 3 i hvert fald også hjælper med, det er i hvert fald at afdække risikoniveauet, men også afdække, hvad er der af mulige tiltag. Og så er det jo så ikke altid, at det er en udfordring. Det er ikke altid, at kvinderne ønsker at tage imod de foranstaltninger, vi peger på for at øge deres sikkerhed. Det blev, at vi i hvert fald sammen med hende lavede en sikkerhedsplan for,

okay, hvis nu punkt 1, hvordan kan du prøve at undgå at lukke ham ind, hvad kan vi arbejde på og tiltage for, at du ikke lukker ham ind, og så lave en sikkerhedsplan for, hvis han kommer ind, og bliver aggressiv, mens han er derinde, hvad gør du så? Helt konkret. I det her tilfælde ønskede hun ikke at søge om et tilhold fra ham,

eller at anmelde ham for den vold, han havde udsat hende for igennem en del år. Det vi kom frem til med hende, var, at der var behov for at have samtaler med en psykolog, fordi det var noget, der stak en lille smule mere dybere. Altså nogle psykologiske mekanismer, vi havde svært ved at nå hos os. Som ikke andet kom der i hvert fald det ud af det, at hun startede op i et

psykologforløb. Så jeg tror, det var en øjenåbner, når man jo ikke nok tæller, at hun så tog det skridt, vi umiddelbart pegede på, og sikkerhedsmæssige årsager var det.

Det kan være, hun kommer til det på sigt, og det på den måde var med til at så et frø, kan man sige, ikke?

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

Ja, nogle gange skal frø have lov til at spire og vokse, før det bliver til noget. Men selvom kvinden ikke tog imod tilbuddet, så har arbejdet med risikovurderingen langt fra været spildt. For Mette og hendes kolleger er risikovurderingsværktøjet en kæmpe hjælp.

Mette Windfeldt (Fremskudt sagsbehandler)

Også som organisation og for os som medarbejdere, det der egentlig med at have et værktøj, der går systematisk og der er evidensbaseret til værks. Så det hjælper også med at kvalificere, hvor bekymrede skal vi være. Og på en eller anden måde også at kunne give det ansvar tilbage igen. Og så til borgerne og sige, prøv at hør, det her er sådan set det, vi vurderer.

Der er en risiko for, at det her kan ske. Det her er det, vi peger på, vi kan gøre for at forebygge det. Det tænker jeg i hvert fald er med til at højne det faglige niveau og egentlig også give borgerne en idé om, det her ville være næste skridt, og også hvor bekymrede vi er. Og også for at sige, den her case var vi jo rigtig, rigtig bekymrede. Vi har også brugt SARA-V3, hvor vi egentlig, når vi kom ned i materien og fik alle faktorer op, egentlig ikke delte den store bekymring, som kvinden havde ud fra det, hun sagde, kan måske også bruges omvendt nogle gange. Det er i hvert fald en måde at kvalificere det arbejde, man gør. Jeg tænker på scenen, hvor jeg synes, at det faktisk har været en ledelse at få et værktøj, der er systematisk, og hvor det bliver lidt mindre bygget på min erfaring og hvad jeg tænker og intuitionen, men det faktisk er sådan prøv at høre her. Vi ved faktisk, at nogle af de her faktorer er medvirkende til, at vi skal være mere bekymrede. Så på den måde synes jeg faktisk, at det har været en stor gang for os at have det, men man skal klart være team omkring det.

Anette Lilleøre (Journalist)

Og med det, ja, så er vi nået til vejs ende i den her serie om vold i nære relationer.

Anders Guldborg (Journalist/fortæller)

I første episode tog jeg til skive og dykkede ned i, hvordan en beredskabsplan kan være forskellen på handling og afmagt, når man som medarbejder står med en mistanke om vold.

Anette Lilleøre (Journalist)

I anden episode tog jeg til Frederiksberg og fandt ud af, hvor svært det kan føles at stille det allervigtigste spørgsmål. Er du udsat for vold? Og hvordan en klar plan kan gøre det nemmere at tage hul på den svære samtale.

Anders Guldberg (Journalist/fortæller)

I tredje episode fortalte Liv sin historie om vold i nære relationer. En historie, der med al tydelighed viser, hvordan hjælp fra kommune kan gøre en livsændrende forskel, men også, at det kræver ressourcer, tid og mod.

Anette Lilleøre (Journalist)

Og så var tredje episode også der, hvor jeg tog til Nordsjælland for at snakke med politiet. Og Maya fra Nordsjællands Politi kom med et godt eksempel på, hvordan tværfagligt samarbejde mellem f.eks. kommune og politi kan gøre en stor forskel, når det handler om at håndtere vold i nære relationer. Og i den her sidste episode, ja den du hører lige nu, der fik vi sat ord på, hvordan man rent faktisk vurderer risikoen for, at vold eskaleres. Vi fik indblik i risikovurderingsværktøjet SARA-V3, og hvorfor netop det værktøj kan være forskellen mellem frygt og frihed.

Anders Guldberg (Journalist/fortæller)

Vi kunne sagtens have lavet flere episoder, for vold i nære relationer er komplekst. Ingen sager er ens. Men måske vi i stedet kan runde af med et par pointer, der er gået igen i alle episoder. For det første, vold i nære relationer er ikke en privatsag. Det er et socialt problem, og det er vores fælles ansvar at opdage det

og handle på det. For det andet, det handler ikke om at være ekspert. Det handler om at turde spørge. At have en plan for, hvad man gør hvis svaret er, ja, jeg er nok i et forhold, der er voldeligt. Og endelig, det gør en forskel, når vi samarbejder. Når kommune, politi, civilsamfund og de mennesker, det hele handler om, trækker samme retning.

Jeg vil opfordre dig, der lytter med, til at tage de her historier og erfaringer med videre i din egen praksis.

Anette Lilleøre (Journalist)

For når vi bliver bedre til at spotte, forebygge og handle på vold i nære relationer, ja, så gør vi en forskel. Ikke bare for den, der er udsat for volden, men for hele vores samfund.

Sidsel Høgh Engqvist (Vært)

Men så er der vel bare tilbage at sige, at podcasten bliver udgivet af Social- og Boligstyrelsen og produceret af podcastbureauet hearHEAR.

Jeg hedder Sidsel Engqvist.

Anette Lilleøre (Journalist)

Og jeg hedder Anette Lilleøre.

Anders Guldberg (Journalist/fortæller)

Og jeg hedder Anders Guldberg. Hvis du kan lide, hvad du har hørt, så del episoden med en kollega, der er også interesseret i emnet.

Sidsel Høgh Engqvist (Vært)

Informationer og links finder du i episodebeskrivelsen til podcasten. Tak for nu, og tak for at lytte med.

Ressourcer

- Social og Boligstyrelsen: Vold i Nære Relationer, <https://www.sbst.dk/voksne/vold-i-naere-relationer>
- Læs mere om Pernille Bak og risikovurderingskurser i SARA-V3 her: <https://risikovurderingskurser.dk/>
- Lev Uden Vold: Samtaleguide, faktaark og viden, <https://levudenvold.dk/for-fagfolk/materialer/>